

Tomáš Boněk: Jeden proud

Když začal na začátku dvacátého století Rudolf Steiner klást základy moderní duchovní vědy, kterou později nazval anthroposofie, zdůrazňoval stále znovu, že moderní duchovní věda není náhražkou či překonáním osobní náboženské praxe. Duchovní věda může svými poznatky přispět zásadním způsobem k pochopení a prohloubení náboženského života, ale sama není tímto životem! Náboženství přitom podle Rudolfa Steinera patří neoddělitelně ke zdravému vnitřnímu životu jednotlivce i společnosti.

Zbožnost je pro život nepostradatelná. Anthroposofie chce být cestou, která síly zbožnosti a lásky nevede jen do našich srdcí, nýbrž i do našich hlav. Tak, že i sám způsob našeho myšlení bude proměněn. Cesta poznání a cesta víry jsou

spojité nádoby, které se navzájem pronikají a doplňují. Cesta anthroposofie pozvedá život k vědomí, začíná studiem, prohlubuje a oživuje se v umění a ústí v náboženské prohloubení – v *duchovní vědě přechází lidské vědění v náboženskou úctu k Nejvyššímu.* (R. Steiner, 3. dubna 1921)

Cesta náboženství vnáší vědomí do života. Začíná náboženským prohloubením – dotykem se zjevením Nejvyššího – a může vést k touze po vědomém pochopení prožitého. Rudolf Steiner pomohl ve dvacátém století zásadním způsobem prohloubit náboženský život a tím otevřel možnost duchovního života i pro ty, kteří, s pro ně platných důvodů, cestu poznání ponejprv nehledají. Hnutí za náboženskou obnovu, které s jeho pomocí vzniklo, působí osmdesát let i v Čechách. Jeho působení je ale od počátku zatížené zdánlivě nevyjasněným vztahem k antroposofickému hnutí.

Po poslední generální synodě kněžích Obce křesťanů v Dornachu (září 2004) by se mohlo zdát, že otázka vztahu mezi Anthroposofickou společností a Obcí křesťanů je dávno vyřešeným problémem. Na této synodě totiž mezi kněžími Obce křesťanů a vedoucími osobnostmi Anthroposofické společnosti vládla dělná a přátelská nálada, otevírající mnohé možnosti vzájemné spolupráce a bratrské podpory, vyplývající z vědomí, že jsme dvě části jednoho michaelského proudu. Po desetiletích rozporů lze doufat ve společnou budoucnost ve službě Michaelovi. Hlavní téma synody neslo název: „Christian Rosenkreuz a obnova

náboženství“. O působení individuality Christiana Rosenkreuze pro obnovu náboženství v člověku, společenství a substancii promluvili ve svých příspěvcích Joachim Knispel, Gwendolin Fischer a Michael Debus.

Tyto příspěvky doplnily zásadní antroposofické přednášky „Zasvěcení Christiana Rosenkreuze a škola Michaelova“ od Virginie Sease, „Tajemství dvou Janů na přelomu věků“ od Sergeje O. Prokofieffa a závěrečná přednáška Mechtild Oltmann-Wendenburg „Kristus v Apokalypse“. Tři členové představenstva hovořili o svém osobním postoji k otázce: „Čím je nám Obec křesťanů?“ a tři kněží se zamysleli nad otázkou: „Čím je nám antroposofie?“ V těchto příspěvcích se projevila jak úcta tak i vděčnost vůči každému z obou hnutí. Rudolf Steiner sám používal obrazy jako „krev a nervy“, „Kain a Abel“, „léto a zima“ aby ukázal jak blízka si obě hnutí jsou! Impuls, patřit na společný úkol při péči o Nová mystéria, vyústil z obou stran v otázku po užší spolupráci.

(viz. Anthroposophie weltweit 8/2004)

V Čechách a na Slovensku se oproti tomu čas od času ještě i dnes objevují názory, které v minulosti silně zatěžovaly vztahy obou hnutí. Totiž, že cesta, kterou se snaží jít Obec křesťanů ve své snaze o náboženskou obnovu je neslučitelná s cestou, kterou má jít člen Antroposofické společnosti. Problém o kterém se jeden z nejpokročilejších esoterních žáků Rudolfa Steinera, Michael Bauer ve dvacátých letech domníval, že se vyřeší během několika let, se jako následek nejasného pochopení obou cest vynořuje stále znovu a někdy i vážně otravuje mezilidské vztahy a spolupráci obou hnutí. Tu a tam se dokonce objevuje i absurdní tvrzení, že členství v Anthroposofické společnosti vylučuje členství v Obci křesťanů a naopak. Mezi řádky je někdy možné tušit názor, že antroposof, který se podílí na životě v Obci křesťanů není dostatečně vyspělým (či věrným) antroposofem. Je zarážející jak snadno se ještě po osmdesáti letech taková nesmyslná tvrzení šíří. Právě v tomto případě je to o to tragičtější, že je tak mařena vyšší jednota michaelského duchovního proudu, který má právě ve své, svobodnou volbu umožňující, vnitřní polaritě, pro život současnosti nezastupitelnou úlohu. Přitom má vzájemný průnik a setkávání obou duchovních proudů v Čechách významnou tradici. Na počátku křesťanství u nás stojí kníže Václav, který jako skutečný rytíř sv. Grálu hledal vnitřní rovnováhu obou proudů. K jeho odkazu se hlásil císař a král Karel IV., ale i pozdější tradice. Jako skutečný předstupeň našich dnešních snah lze vidět Jednotu bratrskou, které se jako hnutí za náboženskou obnovu otevřela rosekruziánským impulsům. Na její působení se pak snažili navázat i první představitelé Obce křesťanů v Čechách Eduard Lenz a Josef Adamec. Oni a další osobnosti našli ve své duši vyšší harmonii, vzájemný průnik a oplodnění obou cest. Jejich životní odkaz, jako zralý plod středoevropské duchovní tradice, je jistě hodný následování.

Cesta kultu Obce křesťanů není něčím, co by chtělo meditujícímu antroposofovi nahradit jeho vlastní cestu. Může se mu ale stát místem, kde nalézá vnitřní posilu a zároveň možnost učinit svůj esoterně prohloubený, osobní vztah ke Kristu mimořádně plodným pro ostatní lidi i svět. Svou vědomou účastí totiž může výrazně pomoci duchovnímu dění u oltáře. Jeho znalosti a zkušenosti budou v Obci křesťanů vždy vítanou pomocí. Představitelé a někteří členové Obce křesťanů jsou, nadruhé straně, většinou aktivními členy Antroposofické společnosti a snaží se v ní plodně působit. Obec křesťanů přirozeně nebude nikomu vyčítat, že se na její činnosti nepodílí a bude naopak vždy s radostí vítat všechny aktivity, které vycházejí z antroposofie a napomáhají sociální, kulturní a duchovní obnově světa. Konkurence a pocit nadřazenosti nemá mezi oběma hnutími místo.

Vnější rozdělení institucí mělo a má svůj smysl. Východiska a úkoly obou hnutí se liší a proto je třeba, aby ve vnějším světě vládla jasnost. Jen tak může být zajištěn svobodný přístup do obou hnutí. Co je ve světě rozděleno, to se podle slov Rudolfa Steinera může v srdci každého člověka spojit v živou jednotu, která povede ku prospěchu obou hnutí. Ba co víc, důvody počátečního rozdělení jednou pominou. Myšlenka, kterou Rudolf Steiner zakončil svou přednášku „Od Ježíše ke Kristu“ 1. 12. 1911 se ve shora naznačeném kontextu stává výzvou do vlastních řad:

Duchovní věda nám ukazuje cestu ke Kristu, ukazuje nám Krista jako něco pro lidstvo nepostradatelného. Jen stydlínská duše (scheues Gemüt) by v takové cestě mohla věřit nebezpečí, protože každá cesta, která vede ke Kristu a spočívá na pravdě, musí být a bude přivítána s radostí.